

T.B.M.M. - YENİ YO.

Grup Başkanlığı

Tarih : 12-08-2025

Sayı : 691

32461

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Sayın Vedat İŞIKHAN tarafından Anayasanın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ıncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim. 12.08.2025

Mehmet Emin EKMEN

Mersin Milletvekili

Eurostat'ın 2024 yılı iş gücü istatistiklerine göre, Türkiye, Avrupa'da üniversite mezunu işsizlik oranının genel işsizlik oranını geçtiği tek ülke olarak kayda geçmiştir. 33 Avrupa ülkesi içinde sadece Türkiye'de yükseköğrenim görmüş bireylerin iş bulma oranı, genel işgücüne kıyasla daha düşük kalmaktadır. Bu veri, Avrupa'nın tamamında yükseköğretimin istihdam avantajı sağladığı yönündeki eğilimin Türkiye'de tersine döndüğünü göstermektedir.

Eurostat 2024 verileri:

- Türkiye'de üniversite mezunlarının işsizlik oranı: %9,2
- Genel işsizlik oranı: %8,8
- Avrupa Birliği ortalamasında üniversite mezunu işsizlik oranı genel işsizlikten ortalama 1,5 ila 3 puan daha düşüktür.

Bu yapısal çelişki, Türkiye'de üniversite eğitiminin istihdam güvencesi sunma kapasitesinin zayıfladığını, yükseköğrenimin bireyler için bir yatırım olmaktan çıktığını, hatta işsizlik riskini artıran bir faktöre dönüştüğünü ortaya koymaktadır. Bu tablo hem bireyler hem de kamu kaynakları açısından ciddi verimsizlik ve motivasyon kaybı yaratmaktadır.

Yükseköğretim Kurumu (YÖK) Mezun İzleme Raporları ve Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) İşgücü İstatistikleri incelendiğinde:

32461

Mehmet Emin EKMEN
Mersin Milletvekili
DEVA Partisi Genel Başkan Yardımcısı

- Türkiye’de üniversite mezunlarının iş bulma süresi ortalama 6,4 ila 13,9 ay arasında değişmektedir. Bu süre birçok AB ülkesinde 4 ila 6 ay düzeyindedir.
- Türkiye’de üniversite mezunlarının %35’i mezun olduğu alanda çalışmamakta, %20’si ise nitelik altında istihdam edilmektedir (örneğin beden işçisi, çağrı merkezi çalışanı vb.).
- 2010 – 2024 arasında Türkiye’de yükseköğretim mezunu sayısı yaklaşık %60 artmış, ancak bu artışa paralel bir istihdam artışı sağlanamamıştır.
- Genç nüfusta (15 – 24 yaş arası) işsizlik oranı %18,4 düzeyinde olup, bu oran üniversite mezunları arasında dahi düşürülememiştir.

Ayrıca, OECD’nin “Eğitimde Görünüm 2023” raporuna göre Türkiye, yükseköğretime erişimi yaygınlaştıran ancak mezunlarını iş gücü piyasasına entegre edemeyen ülkeler arasında yer almaktadır. Bu durum, yalnızca işsizlik rakamlarıyla değil; düşük ücretli ve güvencesiz işlerde çalışma, kayıt dışı istihdam ve mesleki tatminsizlik gibi sonuçlarla da kendini göstermektedir.

Bölgesel eşitsizlikler de bu tabloyu daha da ağırlaştırmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre; Mersin, Şanlıurfa, Van, Diyarbakır, Batman gibi illerde üniversite mezunlarında işsizlik oranı %14’leri bulmakta; bu oran İstanbul ve Ankara gibi büyükşehirlerde %7 – 8 düzeyindedir. Eğitimli iş gücünün bu bölgesel dengesizlik nedeniyle büyük kentlere yönelmesi hem göç baskısını artırmakta hem de bölgesel kalkınmayı engellemektedir.

Bütün bu veriler ışığında, Türkiye’de yükseköğretim sisteminin istihdam odaklı dönüşüm geçirmesi, meslek odaklı eğitim programlarının artırılması, iş gücü piyasasıyla daha güçlü koordinasyon kurulması ve üniversite mezunları için nitelikli istihdam alanlarının artırılması elzemdir. Aksi durumda, diplomalı işsizler sorunu ekonomik, sosyal ve politik düzeyde derin bir krize dönüşme riski taşımaktadır.

32461

Mehmet Emin EKMEN
Mersin Milletvekili
DEVA Partisi Genel Başkan Yardımcısı

Bu bağlamda;

1. Türkiye'nin, Eurostat verilerine göre Avrupa'da üniversite mezunu işsizlik oranının genel işsizlik oranını geçtiği tek ülke olmasının nedenleri hakkında Bakanlığınızın bir analiz çalışması mevcut mudur?
2. Üniversite mezunu işsizliğinin bu denli yüksek olmasının, yükseköğretim kontenjanları ile iş gücü piyasası arasındaki uyumsuzlukla bağlantısı olduğu değerlendirilmekte midir?
3. 2010 – 2025 yılları arasında üniversite mezunlarının işsizlik oranı nasıl bir seyir izlemiştir? Bu dönemde mezun sayısındaki artışa karşılık iş gücüne katılım oranı ve istihdam oranı nasıl değişmiştir?
4. Türkiye genelinde üniversite mezunlarının ortalama iş bulma süresi nedir? Bu süre cinsiyet, bölge ve mezun olunan alanlara göre nasıl farklılık göstermektedir?
5. Mezun olduğu alanda çalışamayan ya da vasıf altında istihdam edilen üniversite mezunlarının oranı nedir? Bu sorunun çözümüne yönelik Bakanlığınızın yürüttüğü herhangi bir mesleki dönüşüm ya da yeniden beceri kazandırma programı var mıdır?
6. Üniversite mezunları arasında kayıt dışı çalışma oranı nedir? Bu oran son 10 yılda nasıl değişmiştir?
7. Türkiye genelinde üniversite mezunu gençlerin (25 – 34 yaş arası) işsizlik oranı kaçtır? Bu oran Avrupa Birliği ortalaması ile karşılaştırıldığında nasıl bir fark göstermektedir?
8. Türkiye'de mezun olduğu alanda kamuda veya özel sektörde istihdam edilemeyen bireylerin sayısı nedir? Özellikle öğretmen, mühendis, sağlık teknisyeni gibi meslek gruplarında bu sorun hangi boyuttadır?
9. Üniversite mezunlarında işsizliğin bölgesel dağılımı nedir? Örneğin Mersin ve Batman, gibi illerde üniversite mezunları arasında işsizlik oranı nedir ve bu oran Türkiye ortalamasına kıyasla ne düzeydedir?
10. Mezuniyet sonrası işsiz kalan bireylerin sayısını azaltmak amacıyla üniversitelerin eğitim müfredatlarının iş gücü piyasasına entegrasyonu konusunda YÖK ve diğer kurumlarla ortak yürütülen bir stratejik plan mevcut mudur?